

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/320/2015
Identifikačné číslo spisu:	7708202067
Dátum vydania rozhodnutia:	26.01.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Edita Bakošová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:7708202067.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu JUDr. X., bývajúceho v W., zastúpeného JUDr. Jurajom Kusom, advokátom v Michalovciach, Nám. osloboditeľov č. 10, proti žalovanému Petít Press, a. s., so sídlom v Bratislave, Lazaretská č. 12, IČO: 35 790 253, zastúpenému PALŠA A PARTNERI ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA spol. s r.o., so sídlom v Prešove, Masarykova č. 13, IČO: 36 492 086, konajúcou prostredníctvom advokáta JUDr. Patrika Paľu, o ochranu osobnosti s návrhom na priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch, vednej na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 12 C 84/2012, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 29. apríla 2014 sp. zn. 6 Co 351/2012, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania 117,14 eur v lehote 3 dní na účet PALŠA A PARTNERI ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA spol. s r.o., so sídlom v Prešove, Masarykova č. 13.

Odôvodnenie

Okresný súd Trebišov (po tom čo rozsudkom Okresného súdu Michalovce z 9. júla 2009 č.k. 5 C 17/2008-157 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 27. septembra 2011 sp. zn. 6 Co 316/2009 bola žalovanému právoplatne uložená povinnosť ospravedlniť sa žalobcovi v denníku W. a v denníku G. spôsobom vo výroku uvedeným a po prikázaní veci na ďalšie konanie Okresnému súde Trebišov uznesením Krajského súdu v Košiciach z 18. mája 2012 sp. zn. 4 NcC 13/2012 na ďalšie konanie) rozsudkom z 5. októbra 2012 č.k. 12 C 84/2012-293, uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 50.000 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy do troch dní od právoplatnosti rozsudku, vo zvyšnej časti (49.581,76 eur - pozn. dovolacieho súdu) žalobu zamietol a žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal. V obsiahlom odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol doslovný obsah žaloby, písomných vyjadrení účastníkov konania, svedeckých výpovedí svedkov vypočutých Okresným súdom Michalovce, odôvodnenia rozsudku Okresného súdu Michalovce a odôvodnenia rozsudku

Krajského súdu v Košiciach a s poukazom na viazanosť právnym názorom odvolacieho súdu vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy uviedol, že sa nestotožňuje s nárokom uplatneným žalobcom, pretože do zásahu osobnostných práv žalobcu a k jeho následkom tak, ako sú uvedené v žalobe, nedošlo výlučne len článkami žalovaného, ale aj odvysielaním príspevku v relácii V. televízie Q. 14. januára 2008. Tvrdenie žalobcu, že v relácii nebolo uvedené jeho meno a preto nemala dosah na zníženie dôstojnosti žalobcu, nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Súd poukázal na výpovede svedkov, ktorí reláciu sledovali a zároveň sa oboznámili s článkami uverejnenými v denníkoch žalovaného, ako aj na samotnú výpoveď a podania žalobcu, z ktorých je jednoznačne zrejmé, že bezprostredne po uverejnení článkov, žalobca ako aj ostatné osoby, už nemali žiadne pochybnosti o tom, že informácie získané zo sledovania relácie sa vzťahovali práve na osobu žalobcu. Žalobca nepreukázal, že by potom, čo sa predmetné denníky odvolali na obsah relácie V. aj s uverejnením jeho mena vo svojich článkoch, vydala televízia Q. vyhlásenie alebo iný druh správy, v ktorom by presvedčivo argumentovala, že jej príspevok sa netýkal osoby žalobcu, tak ako to uviedli denníky žalovaného. Pri rozhodovaní o výške úhrady nemajetkovej ujmy preto súd musel vziať do úvahy, že k následkom, ktoré vznikli u žalobcu uverejnením nepravdivých informácií prispeli minimálne rovnakou mierou príspevky relácie V. odvysielanej televíziou Q. 14. januára 2008 a články v denníkoch žalovaného uverejnené bezprostredne po odvysielaní relácie. Zároveň vychádzal z toho, že v predmetných článkoch sa uvádzali ohľadne žalobcu skutočnosti, ktoré sa mali odohrať v čase, keď bol žalobca prezidentom Policajného zboru Slovenskej republiky. Informácie uvedené v článkoch boli zverejnené približne 7 rokov potom, čo žalobcovi zanikla táto funkcia a odvtedy už žalobca nebol v žiadnej funkcii s celoštátnou pôsobnosťou a situácia by bola iná v čase, keď by v takej funkcii pôsobil. Žalobca neuviedol, v akej výške by žiadal náhradu nemajetkovej ujmy za predpokladu, že by bol v čase zverejnenia predmetných informácií vo funkcii s celoštátnou pôsobnosťou a aký vplyv na určenie výšky nemajetkovej ujmy má mať skutočnosť, že k zverejneniu nepravdivých informácií malo dôjsť až po 7 rokoch od obdobia, keď došlo k zániku tejto funkcie. Žalobca dosah týchto skutočností v žalobe, ani v priebehu konania na ním uplatňovanú výšku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vôbec nezdôvodnil. Súd však musel na tieto závažné skutočnosti prihliadnuť a vychádzať z toho, že žalobca by si zrejme uplatňoval rovnakú výšku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy aj za predpokladu, že by bol vo funkcii s celoštátnou pôsobnosťou. Keďže k následkom súvisiacim so znížením dôstojnosti osoby žalobcu došlo nielen obsahom článkov žalovaného v jeho denníkoch, ale aj príspevkom odvysielaným v relácii V. televízie Q. a tiež z dôvodu, že k uverejneniu nepravdivých informácií došlo v čase, keď už 7 rokov žalobca nevykonával žiadnu funkciu s celoštátnou pôsobnosťou, priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 50.000 eur a vo zvyšku žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p., keď pre použitie ustanovenia § 142 ods. 1 ani ods. 3 O.s.p. nevidel dôvod.

Na odvolanie žalobcu len do trov konania a odvolanie žalovaného do vyhovujúcej časti týkajúcej sa sumy 50.000 eur Krajský súd v Košiciach vyhovujúci výrok rozsudku súdu prvého stupňa potvrdil v časti týkajúcej sa sumy 20.000 eur, v časti týkajúcej sa sumy nad 20.000 eur do sumy 50.000 eur zmenil tak, že žalobu zamietol a rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o trovách konania zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že v časti, ktorou bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 20.000 eur považuje rozsudok súdu prvého stupňa za vecne správny a preto v tejto časti s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 1 O.s.p. napadnutý rozsudok potvrdzuje, v prevyšujúcej časti do sumy 50.000 eur však súd prvého stupňa neposúdil vec správne po právnej stránke. Stotožnil sa so záverom súdu prvého stupňa, že konanie žalovaného, ktorý publikoval v denníku W. a v G. článok pod názvom „Štátny úradník sa stretol s mafiánmi“, vyvolalo negatívny obraz o osobe žalobcu, bolo v ňom uvedené, že žalobca sa podieľal na pašovaní cigariet ako bývalý funkcionár polície, exprezident policajného zboru, bol v ňom označený menom a priezviskom, čo treba jednoznačne hodnotiť ako neoprávnený zásah do osobnostných práv žalobcu. Uverejnením predmetného článku v denníku W. s celoslovenskou pôsobnosťou a regionálnom denníku G. bola vyvolaná negatívna reakcia v širokom okolí žalobcu, pričom s negatívnymi následkami sa museli vyrovnávať aj jeho najbližší príbuzní. Odvolací súd dospel k záveru, že okresný súd pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch postupoval dôsledne v zmysle ustanovenia § 13 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka a náležite zohľadnil závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy, ako aj všetky okolnosti, za ktorých došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcu. Zhodnotením jeho intenzity, trvania, a rozsahu nepriaznivých následkov

vzniknutých žalobcovi vzhľadom na jeho spoločenské postavenie a postavenie v mestskom zastupiteľstve - zástupca primátora, ako aj ohlas na neoprávnený zásah tak, ako ho posúdil okresný súd, sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil a rovnako dospel k záveru, že v danom prípade boli splnené predpoklady pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle § 13 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka. K námietke odvolateľa, že súd prvého stupňa dostatočne nezohľadnil tú skutočnosť, že žalovaný sa ospravedlnil žalobcovi v predmetných denníkoch, a teda už toto ospravedlnenie bolo prostriedkom, ktoré je postačujúce, odvolací súd uviedol, že článok v denníku W. a v G. bol zásahom do osobnostných práv a ospravedlnenie malo byť len prostriedkom, ktorý mal zmierniť jeho dopad. Poskytnutím ospravedlnenia na základe rozsudku okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu z 27. septembra 2011 však nenastal stav, ako by k zásahu nikdy nedošlo. Uviedol, že žalovaného treba považovať za „nosiťľa“ slobody prejavu, a preto sa na neho vzťahuje zvýšená ochrana (privilegované postavenie) poskytovaná novinárom. Obsahom článku boli nepochybne veci dôležitého verejného záujmu. Išlo o veci, o ktorých sú novinári v súlade so svojimi úlohami a poslaním v demokratickej spoločnosti oprávnení a povinní informovať. Je pravdou, že článok informoval o otázkach legitímneho verejného záujmu, o stretávaní sa štátnych úradníkov s mafiánmi a o podiele orgánov polície na „pašovaní cigariet“. Aj pri zohľadnení tejto stránky veci ale nemožno prehliadnuť prípustné medze realizácie slobody prejavu a práva na informácie, ktoré boli v prípade žalobcu prekročené žalovaným zverejnením informácií nepravdivých, neúplných a pravdu skresľujúcich. Predmetný článok mal negatívny dopad na viaceré osobnostné práva žalobcu (meno, osobnú česť, dôstojnosť, bezúhonnosť a spoločenskú vážnosť) a zasiahol aj do jeho osobného a spoločenského postavenia spôsobom, pri ktorom bola súdom prvého stupňa priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch neprimeranému zásahu a ním vyvolaným dôsledkom. Odvolací súd zdôraznil, že určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzickej osoby je v zmysle § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka vecou voľnej úvahy súdu, ktorá ale musí byť odôvodnená, musí mať základ v skutkových zisteniach, ku ktorým sa dospelo v priebehu dokazovania. Priznaná výška tejto náhrady musí byť primeraná závažnosti (podstate, intenzite, trvalosti, šírke a oblasti negatívneho dopadu, možnostiam eliminácie dôsledkov) vzniknutej ujmy a musí zohľadňovať okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu práva tak na strane toho, do chránených práv koho bolo zasiahnuté, ako aj na strane toho, kto do týchto práv zasiahol. Náhrada priznaná podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka má plniť nielen funkciu satisfakčnú (poskytnúť zadosťučinenie v peniazoch tam, kde sama morálna satisfakcia nevyjadruje dostatočnú podstatu zásahu a okolností, za ktorých k nemu došlo), ale aj kompenzačnú (nahradiť vzniknutú ujmu) a preventívno-sankčnú na toho, kto do chránených osobnostných práv zasiahol má pôsobiť tak, aby sa v budúcnosti vyhol obdobným zásahom do chránených osobnostných práv (t.j., médiá nemá odrádzať od šírenia informácií, má ich ale viesť k tomu, aby nešírili nepravdivé, difamačné a urážajúce informácie). Odvolací súd dospel k záveru, že rozsudok okresného súdu nezohľadnil pri určení výšky nemajetkovej ujmy uvedené interpretačné východiská. Pri úvahách o primeranej náhrade nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcovi spočívala táto úvaha na logických faktoch a zohľadňovala individualitu daného prípadu, ale pri určovaní jej výšky nezohľadnil interpretačné pravidlá uvádzané v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva. Odvolací súd dospel k záveru, že priznaná náhrada vo výške 20.000 eur je primeraná utrpenej ujme na osobnostných právach žalobcu a táto výška v tomto konkrétnom prípade zohľadňuje v zásade výšku náhrad priznávaných súdmi v iných obdobných prípadoch. Právne posúdenie primeranosti morálneho zadosťučinenia v danom prípade žalobcovi okresným súdom vo výške 20.000 eur (vo forme relatívnej satisfakcie) považuje odvolací súd nielen za primerané, ale aj za správne. Zdôraznil, že žalobca je osoba všeobecne známa verejnosti, lebo ide o bývalého funkcionára polície (exprezidenta policajného zboru). Navyše, po odídení z policajného zboru žalobca sa angažoval v samospráve a zastával funkciu zástupcu primátora v Meste W.. Nielen vo funkcii (ex)prezidenta policajného zboru, ale aj vo funkcii zástupcu primátora mesta sa predpokladá dobrá povesť, česť, seriózne správanie, vážnosť, dôstojnosť a rešpekt, u ktorých je už len z etického hľadiska vylúčené stretávanie sa s mafiánmi, podieľaní sa na pašovaní cigariet a podobne. Argumentáciu žalovaného, že žalobcovi by nemala byť poskytnutá žiadna nemajetková ujma v peniazoch, lebo postačujúce je ospravedlnenie, ktoré mu bolo uverejnené v spomínaných denníkoch, považoval odvolací súd za neopodstatnenú, lebo táto argumentácia nevystihuje dostatočný účel a zmysel § 13 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka. Osobitne to, že peňažná náhrada za spôsobenú nemajetkovú ujmu je opodstatnená vždy vtedy, ak sama morálna satisfakcia je nepostačujúca. Odvolací súd dospel k záveru,

že v danom prípade boli splnené predpoklady pre aplikáciu tohto ustanovenia a výška náhrady v sume 20.000 eur je primeraná zásahu do osobnostných práv žalobcu a okolnostiam, za ktorých k nemu došlo a v prevyšujúcej časti je žaloba neopodstatnená s prihliadnutím na interpretačné východiská uvádzané v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva, a preto v tejto časti zmenil rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 220 O.s.p. a žalobu v prevyšujúcej časti zamietol. Vo vzťahu k napadnutému výroku týkajúcemu sa náhrady trov konania s poukazom na § 142 ods. 3 O.s.p. uviedol, že priznanie náhrady trov konania v plnom rozsahu len čiastočne úspešnému účastníkovi je v prípade, ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu, predpokladá určenie výšky nároku súdom postupom podľa ustanovenia § 136 O.s.p. Úvaha súdu sa môže týkať len skutkových poznatkov o výške plnenia, nemôže sa spájať so základom uplatneného nároku a ani s jeho právnym posúdením. Táto úvaha má základ v hmotnom práve, ktoré upravuje výšku určitých nárokov len vymedzením právne relevantných kritérií a túto výšku ponecháva na rozhodnutie konkrétnym okolnostiam prípadu, z čoho vyplýva, že odvolaním napadnutý výrok rozsudku súdu prvého stupňa o trovách konania spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci a preto v tejto časti napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O.s.p.).

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný, ktorý navrhol rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p., keď napadnuté rozhodnutie považuje za postup, ktorým sa mu odňala možnosť konať pred súdom, pričom odvolací súd naviac vec nesprávne právne posúdil (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. podľa dovolateľa je potrebné vidieť v tom, že súd prvého stupňa v konaní nevykonával úplne pre konanie a správne rozhodnutie zásadné a dovolateľom navrhnuté dôkazy, ktoré mu podľa názoru dovolateľa vyplývali ako povinnosť vykonať nie len z dôvodu jeho návrhu na ich vykonanie, ale aj z dôvodu vyplývajúceho z ustanovenia § 120 ods. 1 O.s.p., pričom súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia neuviedol, prečo „pominul dôkazy“ vykonať, keď svedkov predvolal a súd sa s touto námietkou nevyporiadal. Namietal, že predmetný článok nevyvolal zásah do osobnostných práv žalobcu. Nesúhlasí s názorom súdu, že existencia Správy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky sa nepotvrdila. Touto správou disponoval redaktor P., ktorého však súd nevypočul napriek takému návrhu a napriek tomu, že ho predvolal na pojednávanie, ten sa však súdu ospravedlnil. Týmto postupom súd odňal žalovanému možnosť konať pred súdom. V tejto súvislosti zopakoval námietky uvádzané už v priebehu predchádzajúceho konania vo vzťahu k svojmu návrhu na vykonanie tohto dôkazu, ako aj námietky týkajúce sa na vykonanie dokazovania výsluchom ďalších navrhovaných svedkov (Q., I. a B.). Keďže odvolací súd sa nevyporiadal s týmito námietkami uvádzanými v dôvodoch odvolania, týmto postupom mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Súd však vec aj nesprávne právne posúdil, čo zakladá vadu podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., pretože predmetný článok bol monitoringom televíznej relácie, ktorá vychádzala z oficiálnej Správy Inšpekcie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a zaoberala sa stretnutím štátneho úradníka - riaditeľa istej sekcie D. (nie žalobcu) s osobami (mafiantmi), ktoré boli hľadané políciou Slovenskej republiky pre vraždu. Na rozdiel od televízie v závere článku bola uvedená informácia poskytnutá B., že na pašovaní cigariet sa podľa správy podieľali viacerí zúčastnení aj bývalí funkcionári polície, aj exprezident X.. Inšpekcia ministerstva vnútra správu preverovala, žiadne dôkazy proti policajtom však nezistila. Publikovaním predmetných článkov dovolateľ realizoval svoje právo na slobodu prejavu spôsobom, ktorý je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Obsahom článku žalovaný preukázal, že vo vzťahu k žalobcovi neboli preukázané žiadne dôkazy vo vzťahu k odvysielanej relácii. Z toho dôvodu je potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch nezákonný a protiústavný. S poukazom na jednotlivé rozhodnutia EŠLP, Ústavného súdu Slovenskej a Českej republiky dovolateľ uviedol, že rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Vo vzťahu ku konaniu o ochrane osobnosti fyzickej osoby poukázal znovu na jednotlivé nálezy Ústavného súdu Slovenskej a Českej republiky a rozhodnutia EŠLP vo vzťahu k slobode prejavu a periodickej tlači, z čoho vyvodil záver, že v predjednávanej veci k zásahu do osobnostných práv žalobcu predmetným článkom nedošlo.

Žalobca navrhol dovolanie žalovaného zamietnuť, pretože žalovaný okrem dovolania podal aj návrh na obnovu konania, v ktorom poukazuje na anonymnú Správu o vyšetrowaní Inšpekciou Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ktorú priložil aj k predmetnému dovolaniu. Touto správou sa však súd

vysporiadal už v tomto konaní. Žalobca zdôraznil, že v konaní na ochranu osobnosti dôkazné bremeno zaťažuje žalovaného. Aj keby existovala oficiálna správa Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, je neprípustné zverejnenie mena žalobcu bez jeho súhlasu v súvislosti s pašovaním cigariet, pretože žalobca nebol odsúdený ani obvinený za takúto trestnú činnosť. Súd vykonali v predmetnej veci rozsiahle dokazovanie, preto nie je dôvodná námietka týkajúca sa nevykonania dokazovania výsluchmi svedkov. Namietal, že žalovaný v dovolaní uvádza rovnaké dôvody ako v odvolaní, s ktorými sa vyporiadal už odvolací súd. Žiadal priznať náhradu trov dovolacieho konania v sume 117,14 eur.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)], po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť právoplatné rozhodnutie (iba) odvolacieho súdu. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie.

Právo na súdnu ochranu nie je absolútne. V záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha obmedzeniam, resp. podmienkam (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú ustanovenia § 236 a nasl. O.s.p. (I. ÚS 4/2011).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti rozsudku. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Dovoláním žalovaného (ktorý rozsah svojho dovolania nevymedzil, avšak posudzujúc podanie podľa jeho obsahu - § 41 ods. 2 O.s.p.) je napadnutý len potvrdzujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu, t.j. výrok, ktorý nevykazuje znaky žiadneho z vyššie uvedených rozhodnutí; prípustnosť jeho dovolania preto z § 238 O.s.p. nevyplýva.

V súlade s ustanovením § 242 ods. 1 O.s.p. a so zreteľom na obsah dovolania dovolací súd ďalej skúmal, či procesná prípustnosť dovolania žalovaného nevyplýva z § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Žalovaný existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní ani nevyšli najavo.

Žalovaný v dovolaní výslovne namietal, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.. So zreteľom na tieto tvrdenia sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameral na otázku opodstatnenosti tohto tvrdenia, že v prejednávanej veci mu súdom bola odňatá možnosť pred ním konať. Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdom, ide vtedy, ak súd v priebehu konania neumožnil účastníkovi vykonať práva priznané mu Občianskym súdnym poriadkom a to najmä právo predniesť (doplniť, či dopĺňovať) svoje návrhy, vyjadriť sa k rozhodným skutočnostiam, k návrhom na dôkazy a k vykonaným dôkazom, právo označiť navrhované dôkazné prostriedky, právo so súhlasom predsedu senátu dávať v rámci výsluchu otázky účastníkom (svedkom) a právo zhrnúť na záver pojednávania svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj § 101 ods. 1, § 117 ods. 1, § 118 ods. 1, § 123, § 126 ods. 3, § 131, § 211, § 215 O.s.p.). Vada konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dôsledkom porušenia práva účastníka súdneho konania na spravodlivý súdny proces.

Podstatná časť dovolacích námietok žalovaného sa týka procesu dokazovania a správnosti vyhodnotenia vykonaného dokazovania, z čoho vyvodzuje vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Žalovaný videl odňatie jeho možnosti konať pred súdom v tom, že súd nevykonával ním navrhované dôkazy a vykonané dôkazy (predovšetkým výsluchy svedkov) nesprávne vyhodnotil.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v sebe zahŕňajú aj právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/06).

Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Ak je toto konanie v rozpore s procesnými zásadami, porušuje ústavnoprávne princípy (II. ÚS 85/006).

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (por. nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, z 5. apríla 2007 III. ÚS 171/2006).

I keď čl. 6 ods. 1 dohovoru zaručuje právo na spravodlivé súdne konanie, neustanovuje žiadne pravidlá pre prípustnosť dôkazov alebo spôsob, ktorým majú byť posúdené. Ani ústava neupravuje prípustnosť dôkazov, ale ponecháva jej úpravu na príslušné zákony. Význam dôkazov a potrebnosť ich vykonania sú otázky, ktorých posúdenie je zásadne v právomoci toho orgánu, ktorý rozhoduje o merite.

Dokazovanie je časť občianskeho súdneho konania, v rámci ktorého si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť aj to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania, a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania (por. tiež uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 99/2011, 2 Cdo 141/2012, 3 Cdo 2012/2012, 4 Cdo 125/2012, 5 Cdo 251/2012, 6 Cdo 36/2011 a 7 Cdo 34/2011).

Nevykonanie určitého dôkazu (nevyhovenie návrhu účastníka, aby súd vykonal ten - ktorý dôkaz) môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia, nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. (por. R 37/1993). Zo samej skutočnosti, že súd v priebehu konania nevykonával všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nemožno vyvodíť, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je podľa § 237 písm. f/ O.s.p. prípustné (por. R 125/1999).

Dovolateľ nesúhlasí so závermi súdov, že neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal, že svojim článkom nezasiahol do osobnostných práv žalobcu a nespôsobil mu ujmu na jeho osobnostných právach. Podľa jeho názoru bolo práve na žalobcovi, aby on sám preukázal, že mu vznikla nemajetková ujma a poskytnuté ospravedlnenie bolo nepostačujúce.

Okruh rozhodujúcich skutočností, ktorých sa týka bremeno tvrdenia a bremeno dôkazu, je vždy daný hypotézou hmotnoprávnej normy, ktorá upravuje sporný právny pomer účastníkov konania. V preskúvanom prípade bol touto normou § 13 Občianskeho zákonníka. Treba však zdôrazniť, že bez ohľadu na to, či súdy toto ustanovenie interpretovali správne alebo nesprávne, resp. či svoje rozhodnutia založili na správnych alebo nesprávnych záveroch o unesení dôkazného bremena, námietka žalovaného sa týka okolnosti, ktorá nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p..

Konštantná judikatúra najvyššieho súdu zastáva názor, že nesprávne hodnotenie dôkazov nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (por. napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011 a 5 Cdo 24/2012). Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97). V prípade nesprávnosti hodnotenia dôkazov nejde o dôvod, ktorý by zakladal prípustnosť dovolania podľa § 237 O.s.p. (por. R 42/1993). Z prieskumnej povahy dovolacieho konania a z jeho charakteru vyplýva, že dokazovanie sa v ňom nevykonáva (§ 243a ods. 2 O.s.p.), preto dovolaciemu súdu ani neprislúcha prehodnocovať dôkazy vykonané súdmi nižších stupňov.

Či už teda výsledky dokazovania boli súdmi vyhodnotené správne alebo nesprávne, nemohlo to mať za následok procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Pokiaľ by bola opodstatnená námietka dovolateľa, že súdy rozhodli bez toho, aby zistili všetky rozhodujúce skutkové okolnosti (predovšetkým zabezpečením Správy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ako aj výsluchmi svedkov P., Q., I. a B.), mohla by sa táto námietka týkať nanajvýš tzv. inej vady majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (teda nie procesnej vady v zmysle § 237 O.s.p., ktorá výlučne by v danom prípade mohla založiť prípustnosť dovolania žalovaného). Ako už ale bolo uvedené, tzv. iná procesná vada nezakladá prípustnosť dovolania.

Vadu konania v zmysle § 237 O.s.p. neboli spôsobilé založiť ani právne závery, na ktorých založili súdy svoje rozhodnutia (por. R 54/2012).

Dovolateľ ďalej tiež tvrdí, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom

posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), ktorý ale môže byť úspešne uplatnený iba v procesne prípustnom dovolaní. Samo nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá (por. R 54/201 a tiež napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 62/2010, sp. zn. 2 Cdo 97/2010, sp. zn. 3 Cdo 53/2011, sp. zn. 4 Cdo 68/2011, sp. zn. 5 Cdo 44/2011, sp. zn. 6 Cdo 41/2011 a sp. zn. 7 Cdo 26/2010).

Najvyšší súd konštatuje, že i keby tvrdenia dovolateľa o nesprávnosti právnych záverov, na ktorých spočíva napadnuté rozhodnutie, boli prípadne opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľom vytýkaná okolnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p.

Z vyššie uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v prejednávanej veci je dovolanie žalovaného procesne neprípustné. Vzhľadom na to jeho dovolanie odmietol (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) bez toho, aby skúmal správnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

V dovolacom konaní procesne úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalovanému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalobca podal návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.) a trovy tohto konania vyčíslil. Dovolací súd mu priznal náhradu spočívajúcu v odmene advokáta (ktorý ho zastupoval aj pred súdmi nižších stupňov) za 1 úkon právnej služby poskytnutej vypracovaním vyjadrenia z 13. októbra 2014 [§ 13a ods. 1 písm. c/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení vyhlášky č. 184/2013 Z.z. (ďalej len „vyhláška“)]. Základnú sadzbu tarifnej odmeny za tento úkon právnej služby určil podľa § 10 ods. 8 vyhlášky vo výške 91,29 eur, čo s náhradou výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu [§ 16 ods. 3 vyhlášky (t.j. 8,04 eur)] a daňou z pridanej hodnoty (§ 18 ods. 3 vyhlášky) predstavuje spolu 119,19 eur. Vzhľadom k tomu, že žalobca si uplatnil len sumu 117,14 eur, dovolací súd mu priznal náhradu trov dovolacieho konania len v uplatnenej výške.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.